

هدف کلی: بیان علل فرستادن پیامبران متعدد و وجود ادیان مختلف

اهداف جزئی

آشنایی با مفهوم دین به خصوص دین اسلام
تبیین مفهوم فطرت به ویژه فطرت انسان
بیان وظایف انسان در حیطة عمل و ایمان در دین اسلام
آشنایی با تفاوت تعالیم انبیاء

مجتبی محمودی
دبیر دین و زندگی شهرستان ایذه
سال تحصیلی: ۱۴۰۱ - ۱۴۰۰

به کانال ما در تلگرام بپیوندید
لینک کانال: t.me/mahmoudi_izeh

تداوم هدایت

درس دوم

نکته

خداوند با لطف و رحمت خود، ما انسان‌ها را تنها نگذاشت و هدایت ما را بر عهده گرفت و راهی را در اختیارمان قرار داد، که همان راه مستقیم خوشبختی است.
در این درس می‌خواهیم به این سؤال پردازیم که:
آیا خداوند یک راه و یک دین برای ما فرستاده، یا راه‌ها و ادیان متعددی در اختیارمان قرار داده است؟

به ترجمه آیات توجه کنید :

۱- «خداوند از دین، همان را برایتان بیان کرد که نوح را بدان سفارش نمود. و آنچه را ما به تو وحی کردیم و به ابراهیم و موسی و عیسی توصیه نمودیم، این بود که دین را به پا دارید، و در آن تفرقه نکنید.»^۱

۲- «قطعاً دین نزد خداوند، اسلام است و اهل کتاب در آن، راه مخالفت نیمودند مگر پس از آنکه به حقانیت آن آگاه شدند، آن هم به دلیل رشک و حسدی که میان آنان وجود داشت.»^۲

۳- «[این دین] آیین پدرتان ابراهیم است و او شما را از پیش مسلمان نامید.»^۳

۴- «ابراهیم نه یهودی بود و نه مسیحی؛ بلکه یکتاپرست (حق‌گرا) و مسلمان بود.»^۴

اکنون به این سؤالات پاسخ دهید :

الف) خداوند از پیامبران می‌خواهد تا در چه چیز تفرقه نکنند؟

دین خدا

ب) دین مورد قبول نزد خداوند کدام است؟ **اسلام که به معنای تسلیم بودن در برابر خداوند است**

ج) اهل کتاب (یهودیان و مسیحیان) با چه چیزی مخالفت کردند؟ علت مخالفت آنها چه بود؟ **در دین اسلام اختلاف کردند، به دلیل حسدی که میان آنان وجود داشت**

د) حضرت ابراهیم علیه السلام چه آیینی داشت؟ **اسلام**

ه) مسیحیان و یهودیان او را پیرو چه آیینی می‌دانستند؟ **را داشتند که حضرت ابراهیم نیز همچون آنان یهودی بوده است و مسیحیان نیز ادعا می‌کردند آن حضرت مسیحی بوده است**

1- دین و دین اسلام به چه معنا هستند؟

1 (دین به معنای «راه» و «روش» است. دین اسلام، راه و روشی است که خداوند برای زندگی انسان‌ها برگزیده است) بر اساس آیات قرآن کریم، خداوند یک دین برای انسان‌ها فرستاده و به همه پیامبران فرمان داده است تا همان دین را در میان مردم تبلیغ کنند و راه تفرقه در پیش نگیرند. انبیا هم این فرمان را اطاعت کرده و مأموریت خود را با شایستگی انجام داده‌اند.²

2- بر اساس آیات قرآن کریم خداوند چند دین برای انسانها فرستاده است؟ **حال شایسته است بدانیم :**

۱- چرا خداوند فقط یک دین برای هدایت بشر فرستاده است؟

۲- با وجود یکی بودن دین، چرا خداوند، پیامبران متعدد فرستاده است؟

۳- چرا امروزه ادیان مختلفی در جهان وجود دارد؟

۲- سوره آل عمران، آیه ۱۹.

۱- سوره شوری، آیه ۱۳.

۴- سوره آل عمران، آیه ۶۷.

۳- سوره حج، آیه ۷۸.

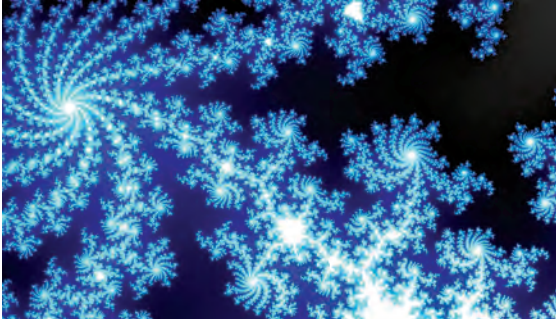
3- چند مورد از ویژگی های فطری مشترک انسانها را نام ببرید؟

1- منشا دین واحد چیست؟ **فطرت مشترک**

2- فطرت چیست و منظور از فطرت انسان یعنی چه؟

فطرت مشترک، منشأ دین واحد

فیلم (۱): فطرت چیست؟

2 (فطرت به معنای نوع خاص آفرینش

است. وقتی از فطرت انسان سخن

می‌گوییم، منظور آفرینش خاص انسان

و ویژگی‌هایی است که خداوند در اصل

آفرینش وی قرار داده است و انسان‌ها با

این ویژگی‌های خاص شناخته می‌شوند.)

از ابتدای آفرینش انسان تاکنون، اقوام

مختلفی روی زمین زندگی کرده‌اند؛ این افراد با اینکه در برخی خصوصیات، مانند نژاد، زبان و آداب و رسوم با یکدیگر تفاوت‌هایی دارند، ولی همگان ویژگی‌های فطری مشترکی دارند. به طور مثال، همه انسان‌ها:

3 } از سرمایه تفکر و قدرت اختیار برخوردارند.

فصلیت‌های اخلاقی مانند عدالت و خیرخواهی را دوست دارند و از رذائل اخلاقی مانند ظلم

و دروغ بیزارند.

به دنبال زیبایی‌ها، خوبی‌ها و کمالات نامحدودند.

از فنا و نابودی گریزان و در جست‌وجوی زندگی جاودانه هستند.

کنجکاو و جست‌وجوگر به دنیا می‌آیند و از شناخت حقایق لذت می‌برند و دانایان را بر نادان‌ها

ترجیح می‌دهند. 3 } 4- چرا خداوند یک برنامه کلی به انسان‌ها ارزانی داشته است؟ 4

به سبب این ویژگی‌های مشترک (فطرت)، خداوند یک برنامه کلی به انسان‌ها ارزانی داشته، (تا آنان

را به هدف مشترکی که در خلقتشان قرار داده است، برساند) همان‌طور که گفته شد، این برنامه اسلام

نام دارد که (به معنای تسلیم بودن در برابر خداوند است.) 5- اسلام به چه معناست؟

در این برنامه از انسان خواسته می‌شود تا با اندیشه در خود و جهان هستی، به ایمان قلبی دست

یابد. ایمان به:

نکته مهم

6 ● خدای یگانه و دوری از شرک ← توحید

● فرستادگان الهی و راهنمایان دین ← نبوت و امامت

● سرای آخرت، و پاداش و حسابرسی عادلانه ← معاد

● عادلانه بودن نظام هستی ← عدل

اصول دین

6- چهار مورد از چیزهایی که اسلام از انسانها خواسته تا با اندیشه به آنها ایمان قلبی بیاورند را بنویسید؟

1- دین اسلام، در عرصه عمل از انسان با ایمانی که کسب کرده چه چیزهایی را می خواهد؟

2- تعالیم انبیاء در چه اموری با هم تفاوت دارند؟ با ذکر مثال توضیح دهید؟

و در عرصه عمل نیز، از انسان می خواهند با ایمانی که کسب کرده است، تلاش نماید تا :

1 ● با انجام واجبات دین و ترک حرام‌های آن، خداوند را عبادت و بندگی کند.

● فضایل اخلاقی مانند عفت، راستگویی و امانت‌داری را کسب نماید و از رذائل اخلاقی، مانند

ظلم، نفاق، دروغ و ریا دوری کند.

نکته

● جامعه‌ای دینی بر اساس عدالت بنا نماید.¹

همه پیامبران الهی مردم را به این امور فراخوانده‌اند. به همین دلیل، محتوای اصلی دعوت پیامبران

یکسان است. (در واقع همه آنها یک دین آورده‌اند. با این وجود، تعالیم انبیا در برخی احکام فرعی،

متناسب با زمان و سطح آگاهی مردم و نیازهای هر دوره تفاوت‌هایی با یکدیگر داشته است؛ مثلاً همه

پیامبران، امت‌های خود را به نماز دعوت کرده‌اند، اما در شکل و تعداد آن تفاوت‌هایی بوده است؛ البته

این قبیل تفاوت‌ها سبب تفاوت در اصل دین نشده است.)²

استمرار و پیوستگی در دعوت

رشد تدریجی سطح فکر مردم

تحریف تعلیمات پیامبر پیشین

سؤال ← **علل فرستادن پیامبران متعدد را بنویسید و هر کدام را توضیح دهید؟**

در پاسخ به سؤال دوم می‌توان گفت فرستادن پیامبران متعدّد به این دلایل بوده است :

الف) استمرار و پیوستگی در دعوت (لازمه ماندگاری یک پیام، تبلیغ دائمی و مستمرّ آن است. توضیح مورد الف)

پیامبران الهی با ایمان استوار و تلاش بی‌مانند، در طول زمان‌های مختلف، دین الهی را تبلیغ می‌کردند. آنان

سختی‌ها را تحمل می‌کردند تا خداپرستی، عدالت‌طلبی و کرامت‌های اخلاقی میان انسان‌ها جاودان بماند

و گسترش یابد و شرک، ظلم و رذائل اخلاقی از بین برود. این تداوم سبب شد، تا تعالیم الهی جزء سبک

زندگی و آداب و فرهنگ مردم شود و دشمنان دین نتوانند آن را به راحتی کنار بگذارند. توضیح مورد الف

ب) رشد تدریجی سطح فکر مردم (علت دیگر فرستادن پیامبران متعدد، رشد تدریجی فکر و توضیح مورد ب

اندیشه و امور مربوط به آن، مانند دانش و فرهنگ می‌باشد.

از این رو، لازم بود تا در هر عصر و دوره‌ای پیامبران جدیدی مبعوث شوند، تا همان اصول ثابت

دین الهی را در خور فهم و اندیشه انسان‌های دوران خود بیان کنند و متناسب با درک آنان سخن

گویند. در حقیقت، هر پیامبری که مبعوث می‌شد، درباره توحید، معاد، عدالت، عبادت خداوند و مانند

آن سخن گفته، اما بیان او در سطح فهم و درک مردم زمان خود بوده است.) توضیح مورد ب

پیامبر اکرم ﷺ می‌فرماید :

سؤال ↓ **این حدیث پیامبر اِنَا مَعَاشِرَ الْاَنْبِیَاءِ اُمَرَا**

پیام حدیث: هر پیامبری که مبعوث می‌شد وظیفه داشت تا احکام الهی زمان خود را به اندازه سطح درک و فهم مردم زمانش بیان کند

ما پیامبران مأمور شده‌ایم

اَن نُّكَلِّمَ النَّاسَ عَلٰی قَدْرِ عُقُوْلِهِمْ **با کدام یک** که با مردم به اندازه عقلشان سخن بگوییم

از علل فرستادن پیامبران متعدد ارتباط دارد؟ **رشد تدریجی سطح فکر مردم** ۱- کافی، کلینی، ج ۸، ص ۲۶۸.

ج) تحریف تعلیمات پیامبر پیشین: (به علت ابتدایی بودن سطح فرهنگ و زندگی اجتماعی و عدم توسعه کتابت، تعلیمات انبیا به تدریج فراموش می‌شد، یا به گونه‌ای تغییر می‌یافت که با اصل آن متفاوت می‌شد؛ بر این اساس، پیامبران بعدی می‌آمدند و تعلیمات اصیل و صحیح را بار دیگر به مردم ابلاغ می‌کردند.) توضیح مورد ج

فیلم (۲): نمونه‌هایی از تحریفات صورت گرفته در انجیل از زبان یک تازه مسلمان

بیشتر بدانیم

نگاهی به تورات و انجیل و تحریفات آنها

شما احتمالاً نام کتاب مقدس را شنیده‌اید. این کتاب مشتمل بر دو قسمت عهد عتیق (تورات و چند بخش دیگر) و عهد جدید (انجیل) است. و به همین دلیل به عهدین معروف است. عهد عتیق فقط کتاب مقدس یهودیان است ولی مسیحیان تورات و انجیل را با هم به عنوان کتاب مقدس قبول دارند. وجود تعلیمات متناقض با عقل و علم نشان می‌دهد بخش‌های زیادی از عهدین تحریف شده است.

یهودیان، توراتی را که از حضرت موسی (علیه السلام) باقی مانده است، در تابوت مقدس نگهداری می‌کردند اما در سال ۵۸۶ قبل از میلاد مسیح، این تابوت و تورات داخل آن در حمله بخت‌النصر نابود شد. یهودیان در سال ۴۷۵ قبل از میلاد مجدداً تورات را جمع‌آوری کردند. یعنی ۱۱۱ سال خبری از تورات نبود و همین امر وقوع تحریف را ممکن ساخت.

درباره کتاب انجیل نیز خود مورخان غربی نوشته‌اند که پس از عروج حضرت عیسی (علیه السلام)، هیچ اثری از کتاب انجیل میان مردم نبود. پس از گذشت مدتی، هر یک از یاران حضرت عیسی (علیه السلام) یا شاگردان آنها برداشت‌ها و خاطرات خود را از آن حضرت نوشتند و نام انجیل بر آن نهادند، به گونه‌ای که ده‌ها انجیل تألیف شد. تا اینکه حدود دو قرن بعد، شورای مرکزی مسیحیان تصمیم گرفت تنها چهار انجیل را تأیید کند و اجازه نشر و گسترش سایر انجیل‌ها را ندهد.^۱

به نمونه‌هایی از تحریفات صورت گرفته در کتاب مقدس توجه کنید:

■ و مار از همه حیوانات صحرا که خداوند خدا ساخته بود، هُشیارتر بود. به زن [حوا] گفت: آیا خدا حقیقتاً گفته است که از همه درختان باغ نخورید؟

۱- برای مطالعه بیشتر در این خصوص، به مقدمه آقای جمشید غلامی نهاد بر کتاب «انجیل برنابا» نشر نیایش مراجعه کنید.

زن به مار گفت: از میوه درختان باغ می خوریم، لکن از میوه درختی که در وسط باغ است، خدا گفت از آن مخورید و آن را لمس مکنید، مبادا بمیرید.
مار به زن گفت: هر آینه نخواهید مرد، بلکه خدا می داند در روزی که از آن بخورید، چشمان شما باز شود و مانند خدا عارف نیک و بد خواهید بود.

کتاب مقدس، عهد عتیق، سفر پیدایش، باب ۳: ۵-۱

■ [پس از خوردن میوه درخت ممنوعه توسط آدم و حوا] خداوند گفت: همانا انسان مثل یکی از ما شده است، که عارف نیک و بد گردیده. اینک مبادا دست خود را دراز کند و از درخت حیات نیز بخورد، و تا ابد زنده بماند.

پس خداوند آدم را بیرون کرد و در طرف شرقی باغ عدن، فرشتگان را قرار داد و [همچنین] شمشیر آتشی را که به هر سو گردش می کرد تا از درخت حیات محافظت کند.

کتاب مقدس، عهد عتیق، سفر پیدایش، باب ۳: ۲۴-۲۲

■ و یعقوب تنها ماند و فردی [خدا] با وی تا طلوع فجر کشتی می گرفت.
و چون او دید نمی تواند بر وی [یعقوب] غلبه کند، کف پای یعقوب را فشرد، و کف پای یعقوب در کشتی گرفتن با او فشرده شد.

پس او [خدا] گفت: «مرا رها کن زیرا که فجر می شکافد. [یعقوب] گفت: تا مرا خیر و برکت ندهی، تو را رها نکنم.

او گفت: نام تو چیست؟ گفت: «یعقوب».

گفت: از این پس نام تو یعقوب خوانده نشود بلکه اسرائیل خوانده شود، زیرا که با خدا مبارزه کردی و نصرت یافتی!...

و یعقوب آن مکان را «فنیئیل» نامیده، گفت: زیرا در این مکان خدا را روبه رو دیدم و جانم رستگار شد.

کتاب مقدس، عهد عتیق، سفر پیدایش، باب ۳۲: ۳۰-۲۴

■ و [آدم و حوا] صدای خدا را که در حال راه رفتن در باغ بود، شنیدند و آدم و زنش خویشان را از حضور خداوند در میان درختان باغ پنهان کردند.

و خداوند آدم را ندا داد و گفت: کجا هستی؟

گفت: چون آوازت را در باغ شنیدم، ترسان گشتم، زیرا که عریانم. پس خود را پنهان کردم.

کتاب مقدس، عهد عتیق، سفر پیدایش، باب ۳: ۱۰-۸

■ خدا جهان را این قدر محبت نمود که پسر یگانه خود را [حضرت عیسی] داد تا هر که به او ایمان آورد، هلاک نگرند بلکه حیات جاودانی یابد.

زیرا خدا پسر خود را در جهان نفرستاد تا بر جهان داوری کند، بلکه تا به وسیله او جهان نجات یابد.

کتاب مقدس، عهد جدید، انجیل یوحنا، باب ۳: ۱۶

1- هر پیامبر جدیدی که از طرف خداوند مبعوث می شد چه کارهایی را انجام می داد؟

علل وجود ادیان مختلف

حال به پاسخ سؤال سوم می پردازیم که چرا در جهان ادیان متعددی وجود دارد؟
1) تفکر در آیات قرآن کریم و مطالعه تاریخ انبیای الهی نشان می دهد هر پیامبر جدیدی که از طرف خداوند مبعوث می شد، نه تنها پیامبران گذشته را انکار و رد نمی کرد، بلکه آنها را تصدیق و خود را ادامه دهنده راه آنان معرفی می کرد. پیامبر جدید از مردم می خواست به دستور خداوند از او پیروی کنند و یاری اش دهند.

پیامبر اکرم ﷺ نیز که در سلسله انبیا قرار داشت، از همین روش پیروی کرده است¹ در قرآن کریم

چنین می خوانیم:

پیام های حدیث: حضرت محمد (ص) ادامه دهنده راه پیامبران قبل از خود است. هر پیامبری که مبعوث می شد پیامبر قبل از خود را تصدیق می کرد.

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ^۱

جز این نیست که محمد پیامبری است که پیش از او پیامبرانی دیگر بوده اند.

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَىٰ نُوحٍ وَ النَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ^۲

ما همچنان که به نوح و پیامبران بعد از او وحی کردیم، به تو [نیز] وحی کردیم.

2) پیامبر اکرم ﷺ نیز خود را ادامه دهنده راه همه انبیا و تمام کننده کار آنان معرفی کرد و از یهودیان و مسیحیان خواست تا به ایشان ایمان آورند.³ (با وجود آنکه وعده آمدن ایشان در تورات و انجیل داده شده بود، برخی از بزرگان یهودی و مسیحی، رسالت پیامبر رحمت را انکار کردند و حتی به مبارزه علیه ایشان برخاستند.)³

2- پیامبر اکرم خود را چگونه معرفی کرد و از یهودیان و مسیحیان چه خواست؟

3- یهودیان و مسیحیان در مقابل رسالت پیامبر چه کردند؟

۱- سوره آل عمران، آیه ۱۴۴.

۲- سوره نساء، آیه ۱۶۳.

با اینکه تورات و انجیل‌های امروزی با آنچه خداوند به عنوان کتاب آسمانی فرستاده بود تفاوت‌های بسیاری دارد و سعی شده تا هر جا که به صورت مستقیم بشارتی به آمدن حضرت محمد ﷺ داده شده است، حذف یا تحریف شود؛ اما هنوز آثاری از این بشارت‌ها در این دو کتاب باقی است. اگر دوست دارید با برخی از این بشارت‌ها آشنا شوید به بخش «دانش تکمیلی» سایت گروه قرآن و معارف مراجعه کنید. آدرس <http://quran-dept.talif.sch.ir>

چهار کسالتی می‌داند؟

قرآن کریم منشأ اصلی اختلافات و چند دینی را (از ناحیهٔ آن دسته رهبران دینی می‌داند که به خاطر حفظ منافع دنیوی (ثروت و قدرت)، پیامبر جدید را انکار می‌کردند و منشأ اصلی اختلاف در ادیان الهی می‌شدند. این دلیل دربارهٔ ادیانی است که منشأ اصلی آنها الهی است) امروزه ادیانی وجود دارند که کاملاً به دست انسان‌ها ساخته شده‌اند و جنبهٔ الهی ندارند. برخی از سازندگان این ادیان، خود را به دروغ پیامبر معرفی کرده‌اند و برخی نیز خود را از جانب خدا نمی‌دانند، بلکه آنچه به فکرشان رسیده، در قالب یک دین به مردم عرضه کرده‌اند.

سوال

پاسخ سؤالات شما

برخی این سؤال را می‌پرسند که اگر خداوند پیامبران را برای هدایت تمامی انسان‌ها فرستاده است پس چرا همهٔ پیامبران در منطقهٔ غرب آسیا و بین‌النهرین مبعوث شده‌اند و ما پیامبری که در آفریقا یا اروپا مبعوث شده باشد، نداریم؟

در پاسخ باید گفت: ادعای بعثت همهٔ پیامبران در این منطقه ادعای درستی نیست؛ زیرا:

۱- بنابر فرمایش خداوند در قرآن کریم هیچ امتی در گذشته نبوده مگر اینکه برای آن امت هشداردهنده، راهنما و پیامبری فرستاده شده است، این آیات به صراحت اعلام می‌کنند که همهٔ اقوام و ملت‌ها از نعمت نبوت و هدایت الهی برخوردار بوده‌اند. برخی از این آیات عبارت‌اند از:

■ ... وَ إِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ .. و هر امتی در گذشته بیم‌دهنده‌ای داشته است.

■ وَ لَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَ اجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ... ما در هر امتی

رسولی برانگیختیم تا خدای یکتا را پرستید و از طاغوت اجتناب کنید ...

۱- سورهٔ فاطر، آیهٔ ۲۴.

۲- سورهٔ نحل، آیهٔ ۳۶.

■ **إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ** ... جز این نیست که تو بیم‌دهنده‌ای و هر قومی را هدایتگری است.

۲- در قرآن کریم، به این نکته تصریح شده که نام بسیاری از پیامبران در این کتاب شریف نیامده است.^۲

یکصد و بیست و چهار هزار پیامبر از سوی خداوند مبعوث شده‌اند که تنها حدود ۳۰ نفر از آنها در قرآن نام برده شده است؛ اگر قرار بود فقط نام پیامبران در قرآن ذکر شود تصور کنید که حجم قرآن چقدر می‌شد! از همین جهت، ما اسامی بسیاری از پیامبران مناطق آسیای شرقی، اروپا، امریکا و آفریقا را در دست نداریم و تنها می‌توانیم به ویژگی‌های ایشان نظیر عصمت و وحی و مانند آن اشاره کنیم.

چکیده سخن اینکه، نمی‌توان وجود پیامبران را به منطقه‌ خاورمیانه محدود دانست؛ بلکه همان‌گونه که بیان شد، هیچ قومی بر روی زمین از هدایت پیامبران محروم نبوده است.

۱- سوره رعد، آیه ۷.

۲- سوره غافر، آیه ۷۸ و سوره نساء، آیه ۱۶۴.

انواع سوالات درس دوم دین و زندگی یازدهم انسانی

تداوم هدایت

تعیین کنید کدام یک از عبارات زیر صحیح و کدام یک غلط است؟

- ۱- خداوند از پیامبران می خواهد تا در دین خدا تفرقه نکنند **صحیح**
- ۲- بر اساس آیات قرآن کریم، خداوند چند دین برای انسان ها فرستاده است **غلط**
- ۳- اسلام به معنای تسلیم بودن در برابر خداوند است **صحیح**
- ۴- محتوای اصلی دعوت همه پیامبران یکسان نیست **غلط**
- ۵- برخی از بزرگان یهودی و مسیحی، رسالت پیامبر رحمت را انکار کردند **صحیح**
- ۶- لازمه ماندگاری یک پیام، تبلیغ دائمی و مستمر آن است **صحیح**
- ۷- فطرت به معنای نوع عام آفرینش است **غلط**

جاهای خالی را با استفاده از کلمات مناسب کامل کنید

- ۱- دین مورد قبول نزد خداوند ..... است **اسلام**
- ۲- به سبب ..... خداوند یک برنامه کلی به انسان ها ارزانی داشته است
ویژگی های مشترک (فطرت)
- ۳- به علت ابتدایی بودن سطح فرهنگ و زندگی اجتماعی و عدم توسعه کتابت، ..... به تدریج فراموش می شد
تعلیمات انبیاء
- ۴- پیامبران الهی با ایمان استوار و تلاش بی مانند، در طول زمان های مختلف، ..... را تبلیغ می کردند
دین الهی
- ۵- پیامبر اکرم نیز خود را ادامه دهنده راه همه انبیا و ..... معرفی کرد
تمام کننده کار آنان
- ۶- امروزه ادیانی وجود دارند که کاملاً به دست انسانها ساخته شده اند و ..... ندارند
جنبه الهی

مجتبی محمودی، دبیر دین و زندگی شهرستان ایذه

t.me/mahmoudi_izeh: لینک کانال تلگرام